

WANDELNET

Altijd in beweging

De wandelaar in beeld

Provinciale rapportage 2023

Wandelaars bij kogelvanger © Ad Snelderwaard

“Nederland mooier maken voor wandelaars! Wandelnet wil stad en land toegankelijker en aantrekkelijker maken voor wandelaars. Wandelnet legt daarbij de focus op beleving van de omgeving en de ‘fun-factor’ van wandelen. Wij maken werk van wandelen, omdat wandelen leuk en gezond is, bijdraagt aan economische ontwikkeling en een duurzame samenleving.”

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Basisinfrastructuur	5
A. LAW's en Streekpaden	5
B. Vrijwilligers	6
C. Innovatie landelijk routenetwerk	8
D. Kwaliteit wandelroutenetwerk	9
E. Routedatabank	10
2. Toepassing en gebruik	12
A. Wandelnet.nl	12
B. Routeplanner en app	12
C. Gebruikersonderzoek	13
D. Mediapartners	13
3. Kennis en monitoring	15
A. Nationale Wandelmonitor	15
B. Wandelen over boerenland	15
C. Wandelvriendelijke kantoor- en bedrijventerreinen	16
D. Kwaliteit en tevredenheid	16
E. Stevige Dagwandelingen	16
4. Belangenbehartiging en lobby	17
A. Twaalfstal en belangen in de provincie	17
B. Advies	17
C. Projecten en campagnes	20
Afzender Wandelnet	22

Inleiding

Het plan van Wandelnet heet niet voor niets 'De wandelaar in beeld'. Bij Wandelnet zorgen we ervoor dat de wandelaar centraal staat en ook centraal blijft staan. De opbouw in het routedeel van ons werk bestaat uit drie lagen: de basislaag bestaat uit de routes zelf ('basisinfrastructuur') die we met bijna 1.000 vrijwilligers op basis van de kwaliteitscriteria onderhouden. De laag die er bovenop ligt, is de 'belevingslaag': of wel het verhaal achter de route, de beleving van de regio door de wandelaar en de thematische insteek. De laag die er onder ligt: de kwaliteit van de routes en paden, die we door onze belangenbehartigers inzet steeds weer (doen) verbeteren. In al dat werk, zijn de provincies belangrijke partners: als beleidsmaker, als financier en als mede-afzender!

Context

Het voorstel 'De wandelaar in beeld' komt voort uit een gezamenlijk verzoek van 12 provincies aan Wandelnet dat is gebaseerd op de notitie 'landelijke rolverdeling recreatieve wandel- en fietsnetwerken' van 30 april 2019. Uitgangspunt is dat alle provincies de basis van deze activiteiten afnemen. De formele afspraken zijn met iedere provincie afzonderlijk vastgelegd, zowel voor dit voorstel als voor eventueel

aanvullende wensen. Op basis van de financiële bijdragen van 12 provincies en het ministerie van IenW heeft Wandelnet gewerkt aan de uitvoering van het meerjarenprogramma 'De wandelaar in beeld'. Met trots en plezier geven we door middel van deze rapportage inzicht in de activiteiten die we hebben uitgevoerd in 2023. Deze rapportage volgt de vaste indeling van het plan 'De wandelaar in beeld' en zoomt in op:

1 Basisinfrastructuur routes

2 Toepassing en gebruik

3 Kennis en monitoring

4 Belangenbehartiging en lobby

Effecten

De onderliggende doelstellingen van het plan 'De wandelaar in beeld' zijn meerledig. Door de uitvoering van deze activiteiten bereiken we met steun van jullie provincie de volgende effecten:

■ **Producten die aansluiten bij wandelwensen:** Door het (inter)nationale merk van wit-rood gemarkeerde Lange-Afstand-Wandel-paden en geel-rood gemarkeerde Streekpaden bieden we meer dan 12.000 kilometer topkwaliteits-routes in Nederland.

■ **Hoge kwaliteit wandelinfrastructuur:** Door de koppeling van onze inzet als belangenbehartiger aan ons werk als route-ontwikkelaar en onderhouder zorgen we continu voor het optimaliseren van de kwaliteit van de routes, óók ten dienste van andere wandelnetwerken.

■ **Beleid van provincies uitvoeren en adviseren over nieuw, liefst integraal beleid:** Door onze aanpak kunnen we provincies ontzorgen als uitvoeringsorganisatie en kunnen we tegelijkertijd met onze kennis, cijfers en ervaring vanuit een adviesrol bijdragen aan provinciale beleidsontwikkelingen op het gebied van wandelen.

■ **Faciliteren routebureaus:** Door complementair te werken aan regionale routebureaus voegen we waarde toe door onder andere ondersteuning in het veld, het creëren van landelijk bereik, het delen van kennis en cijfers, het faciliteren van tools en het verstrekken van advies op maat.

■ **Efficiënte aanpak:** Door samen te investeren in landelijk onderzoek, één meldpunt, een uniforme website, een bundeling in een gezamenlijke routedatabank en het schaalbaar maken van pilots wordt er efficiënt gewerkt.

■ **Maatschappelijk relevant:** Door inzet van bijna 1.000 vrijwilligers staan we met beide benen op de grond in de regio en weten we precies wat er speelt door inzet van mensen die maatschappelijk relevant (vrijwilligers)werk willen leveren.

En dat alles met als doel: meer wandelgeluk! Het is belangrijk dat alle provincies en de rijksoverheid bijdragen aan deze opgave, omdat juist in die samenwerking de effecten het grootst zijn. Heel hartelijk dank voor jullie bijdrage daaraan. Vanzelfsprekend staan we open voor nadere toelichting, vragen of specifieke wensen voor de aankomende jaren.

Namens alle collega's en vrijwilligers van Wandelnet,

Ankie van Dijk, directeur Wandelnet
06 33342113 | avandijk@wandelnet.nl

Voor iedere provincie heeft Wandelnet een speciale overzichtspagina gemaakt als tussentijdse rapportage voor 'De wandelaar in beeld'. Benieuwd naar de cijfers voor jouw provincie? Kijk op www.wandelnet.nl/overzicht-provincieplannen of scan de QR code!

Basisinfrastructuur

Het fundament van het werk van Wandelnet ligt in de basisinfrastructuur van de routes. Duidelijke markeringen, verdieping door het toevoegen van beleving aan de routes en het proces om samen met bijna 1.000 vrijwilligers in het land de kwaliteit van wandelroutes op orde te houden! Vanuit haar visie voert Wandelnet dagelijks activiteiten uit op duizenden kilometers route om zo de kwaliteit te borgen die hoort bij onze merkbelofte en kwaliteitscriteria. Of het nu gaat om het onderhouden van de markeringen, het beschermen van de paden of het bieden van kennis en expertise op het gebied van wandelroutes. Wandelnet is een autoriteit op het gebied van wandelen.

A LAW's en Streekpaden

Wandelnet beheert en ontwikkelt samen met collega-organisatie Nivon Natuurvrienden meer dan 12.000 km Lange-Afstand-Wandelpaden en Streekpaden . Dit landelijke netwerk is te herkennen aan de wit-rode en geel-rode markeringen die internationaal herkenbaar zijn en merkrechtelijk zijn gedeponneerd. Het borgen van de kwaliteit van de wandelroutes is één van de basisaspecten van Wandelnet en zorgt voor een toekomstbestendig product en bovenal: tevreden wandelaars! Lange-Afstand-Wandelpaden en Streekpaden zijn een 'merk' met bijbehorende merkbeloften. De kwaliteitscriteria van Wandelnet, gebaseerd op Europese richtlijnen, liggen daar altijd aan ten grondslag. Om de kwaliteitscriteria van de basisinfrastructuur te borgen voert Wandelnet dagelijks activiteiten uit op de routes, bestaande uit:

- Dagelijks onderhoud van markering in het veld in twee richtingen, zowel proactief als reactief
- Oplossen van knelpunten en barrières
- Routebeschrijvingen actueel houden (in twee richtingen, in tekst)
- Routelijnen in routedatabank en cartografie actueel houden
- Blijvend toestemming regelen (contacten met particuliere eigenaren, terreinbeheerders en overheden)
- Website actueel houden op content over routes
- Dagelijkse coördinatie en begeleiden van vrijwilligers; faciliteren van het werk en aanspreekpunt zijn
- Verzorgen van opleiding en voorzien van deugdelijk materiaal
- Organiseren van vrijwilligersbijeenkomsten vanuit waarderingsoogpunt

Ontwikkeling LAW's -en Streekpaden

Het afgelopen jaar is Wandelnet samen met partnerorganisatie Nivon druk bezig geweest met het actualiseren van routelijnen om de kwaliteit van de wandelroutes ook voor de toekomst te garanderen. Wandelnet zet al enkele jaren in op kwaliteitsverbetering van bestaande routes en minder op uitbreiding van het landelijke netwerk. De verdieping op routes zoeken we met regionale routebeheerders en/of DMO's (Destinatie Marketing Organisaties) van een gebied of provincie. Zo presenteerden we in november het vernieuwde Pionierspad, waar we samenwerkten met zes partijen in Flevoland. Dit waren provincie Flevoland, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Flevolandschap, Visit Flevoland en Batavialand.

NS-wandelingen

Ook in 2023 heeft Wandelnet geïnvesteerd in het controleren en verbeteren van de NS-wandelingen. Uit de downloads blijkt dat de NS-wandelingen onder het publiek onverminderd populair zijn. Het gezamenlijk aantal pageviews in 2023 gaat ruim over de 900.000.

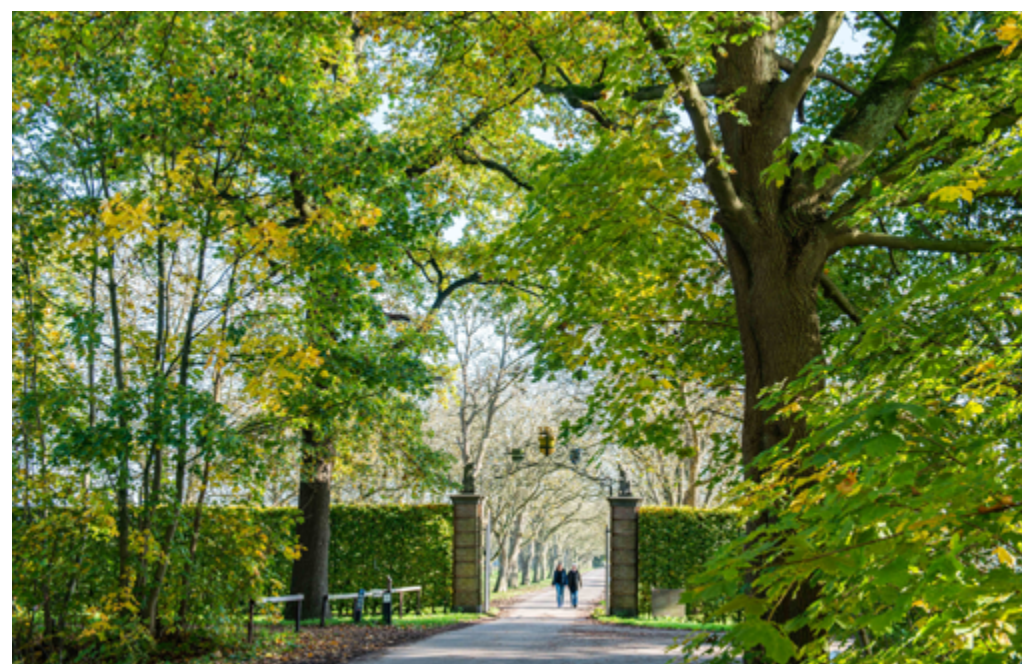
Top 5 meest populaire NS-wandelingen

1. Tussen Lek en Linge
2. Utrechtse Heuvelrug
3. Rotterdam Maasstad
4. Veluwezoom
5. Blauwe Kamer Rhenen

Nieuwe NS-wandeling: Tussen Lek en Linge

'Tussen Lek en Linge' is de naam van de nieuwe NS-wandeling die in april 2023 gepresenteerd is. De route gaat door een minder bekend stukje van Gelderland: van station Culemborg

Wandelaars bij de poort van Mariënwaerd © Ad Snelderwaard

naar station Beesd over de laaggelegen gronden tussen de rivieren de Lek en de Linge. De route kreeg veel publiciteit, onder andere in de nieuwsbrieven van NS en Wandelnet, een publicatie op tevoetonline.nl en de website van Flow Magazine en berichten op social media. De route werd direct na de lancering veel gedownload en is de meest populaire NS-wandeling van 2023.

Nominaties wandelroutes

Het Streekpad Betuwepad deed in 2023 mee voor de titel 'Wandelroute van het Jaar 2023 in de Benelux'. De route behaalde een top 5 notering, maar werd uiteindelijk niet tot winnaar verkozen. Het is ons weer gelukt om met het Scholtenpad door te dringen tot de longlist van de Wandelroute van het Jaar 2024.

Nieuwe wandelgidsen

De forse verkoop in de afgelopen jaren, had als gevolg dat in de loop van 2023 een aantal gidsen uitverkocht waren. Wel kon aan het einde van het jaar de vierde druk van het Pionierspad worden verwelkomd. Achter de schermen is in 2023 hard gewerkt aan herdrukken of herzieningen van o.a. het Scholtenpad, Elfstedenpad, Zuiderzeepad en Streekpad Rijk van Nijmegen.

5 populairste wandelgidsen*

1. Krijtlandpad
2. Marskramerpad
3. Betuwepad
4. Romeinse Limespad
5. Waterliniepad

* Uit de webwinkel van Wandelnet

B Vrijwilligers

Samen met 1.000 vrijwilligers, verspreid door het hele land, zet Wandelnet zich samen met collega-organisatie Nivon Natuurvrienden in voor het onderhouden, beschermen en doorontwikkelen van 12.000 km aan wandelroutes.

Type vrijwilligers

Veldmedewerkers en padcoördinatoren

Het merendeel van de vrijwilligers houdt zich bezig met het onderhoud en beheer van de LAW- en Streekpaden en daarmee ook de NS-wandelingen. Zij worden veldmedewerkers genoemd en de padcoördinator (iedere LAW of Streekpad heeft één of meerdere padcoördinatoren) is voor hen het aanspreekpunt.

Team Routekwaliteit en team NS-meldpunt

Het team Routekwaliteit bestaat uit vijf vrijwilligers die de LAW- en Streekpaden onderling hebben verdeeld. Zij zijn het aanspreekpunt voor de padcoördinatoren (naast de LAW-coördinator in dienst) en houden o.a. de wijzigingen bij in de routebeschrijvingen en routelijnen op de website en app. Daarnaast ondersteunt het team ook in het geven van cursussen aan nieuwe vrijwilligers en adviseert werkgroepen over de routekwaliteit (markeren, routebeschrijving, afstemming met wandelnetwerken). De NS-wandelingen vergen iets meer onderhoud, omdat hiervoor aparte routebeschrijvingen te downloaden zijn. Twee vrijwilligers ondersteunen hierbij en vormen tezamen het NS-meldpunt.

Provinciale belangenbehartigers en experts

Voor het behartigen van de wandelbelangen zijn er 12 provinciaal belangenbehartigers actief en daarnaast nog eens een veelvoud van regionale belangenbehartigers die de ogen en oren in de regio's zijn. Ook zijn er beleidsvrijwilligers die deel uitmaken van een expertteam (zie hoofdstuk 4 'Belangenbehartiging en lobby').

Innovatievrijwilligers

Aangezien er steeds meer aandacht voor de beleving van routes nodig is, zijn er vier innovatievrijwilligers die zich bezighouden met de vernieuwing van en thema's voor routes en de uitwerking daarvan (zie verderop 'C. Innovatie landelijk routenetwerk').

Redactievrijwilligers

Er zijn vier redactievrijwilligers die zich bezighouden met het schrijven van teksten voor de website en de vrijwilligersnieuwsbrief De Handwijzer.

Bureauvrijwilligers

Verder zijn er nog een aantal vrijwilligers die wekelijks op kantoor aanwezig zijn om daar hand- en spandiensten te verrichten en/of vanuit huis werken aan bijv. routelijnen, het toevoegen van POI's aan routes etc.

Bestuur

Het bestuur, bestaande uit zes leden, is eindverantwoordelijk voor het uitvoerend beleid en komt ongeveer 7 keer per jaar bij elkaar.

Bekijk de video's en portretten van onze vrijwilligers.

Van padcoördinatoren en veldmedewerkers tot belangenbehartigers en experts, de vrijwilligers van Wandelnet zetten zich op alle fronten in. Bekijk onze vrijwilligersportretten en ontdek meer over hun werk.

Bekijk portretten

Vrijwilligersbijeenkomsten

Inspiratiedag 'Kwaliteit'

Op zaterdag 11 maart organiseerden we de inspiratiedag voor padcoördinatoren en belangenbehartigers. Het doel van deze jaarlijks terugkerende bijeenkomst is inspireren, kennis delen en nader kennismaken tussen de vrijwilligers onderling en met de medewerkers van Wandelnet. Het centrale thema van de dag was 'Kwaliteit'. Na een inleiding door Dea Stam en Frank Hart wisselden de ruim 50 deelnemers informatie en ervaringen uit over de vraag hoe zij naar routekwaliteit kijken in relatie tot hun

rol als vrijwilliger. Naast de inhoud was er ook veel tijd ingeruimd voor kennismaking en informele gesprekken die uiteraard ook plaatsvonden tijdens een wandeling in de mooie binnenstad van Amersfoort.

Vrijwilligersdag 'Generaties'

Op zaterdag 7 oktober was het weer tijd voor de jaarlijkse vrijwilligersdag van Wandelnet. De dag waarop we al onze vrijwilligers graag in het zonnetje zetten. Dit jaar vond het evenement plaats in een voormalig klooster dat nu onderdeel is van de Breda University of Applied Sciences (BUas). Het was een prachtig decor voor een inspirerende en bovenal gezellige dag met als thema 'generaties'. Na een warm welkom door burgemeester Paul Depla deelde Harry Boeschoten (Staatsbosbeheer en bestuurslid Wandelnet) zijn persoonlijke kijk op het thema 'over lopen en kijken'. Hierbij benadrukte hij hoe generaties vervreemd raken van de natuur en het belang van kennis om de omgeving 'te kunnen zien'. Ook Eefke van der Wouw gaf het belang aan van het doorgeven van de passie voor wandelen van generatie op generatie. Na de middag was er tijd voor een wandeling naar keuze, al dan niet gecombineerd met een lezing. De dag werd afgesloten met een hapje en een drankje.

Groepsfoto vrijwilligersdag 2023 © Luuk Gijssels

Cursus 'Markeren en routebeschrijven'

In 2023 zijn er vijf cursussen gegeven voor ongeveer 50 (nieuwe) veldmedewerkers en padcoördinatoren. Tijdens deze cursus staat het markeren en het beschrijven van een route centraal. Ze worden gegeven in Amersfoort, maar af en toe ook op locatie. In 2023 was zo'n locatie Nijmegen, omdat daar bijna een compleet nieuwe werkgroep is samengesteld voor het Streekpad Rijk van Nijmegen. De cursus heeft een theoretisch gedeelte waarbij wordt ingegaan op de taken en werkzaamheden, de regels rondom het markeren van een LAW (uniformering), de systematiek van wandelnetwerken en de richtlijnen voor het beschrijven van een route. Tijdens het praktijkgedeelte gaat de groep naar buiten om naar concrete voorbeelden en situaties te kijken. Vrijwilligers van het team Routekwaliteit verzorgen deze cursus.

Vrijwilliger in actie © Elly Euverman

C Innovatie landelijk routenetwerk

Wandelnet hanteert vanuit haar meerjarenstrategie voor komende jaren een heldere visie op het ontwikkelen van wandelroutes. Vanuit deze visie is het vertrekpunt dat Nederland inmiddels beschikt over een hoge dekkingsgraad als het gaat om langeafstand wandelroutes. De inzet ligt daarom meer op verdieping en innovatie van bestaande wandelroutes. De focus ligt hierbij op een aantal aspecten zoals de beleefbaarheid en de kwaliteitscriteria van de routes. Voor bestaande routes is een reconstructieschema ontwikkeld waarbij meerdere aspecten belicht worden. Zo kan na een inventarisatie van knelpunten, nieuwe routemogelijkheden, thema's en de synchronisatie met het regionale wandelnetwerk, gewerkt worden aan een volwaardige en toekomstbestendige wandelroute. Voor het Romeinse Limespad en het Hertogenpad is in 2023 de inventarisatiefase afgerond. In 2024 wordt gestart met het verwerven van bijbehorende financiering en daar op volgend de uitvoering. De activiteiten voor innovatie op het landelijke wandelroutenetwerk bestaan uit:

- Analyse maken voor verdieping bestaande LAW's en Streekpaden
- Thematiek van wandelroutes uitlichten door toevoegen van belevingslagen
- Nieuwe product markcombinaties met wandelroutes
- Doen van marktonderzoek en monitoring ten behoeve van doorlopende innovatie
- Innoveren door toevoegen van nieuwe techniek voor toepassing en gebruik

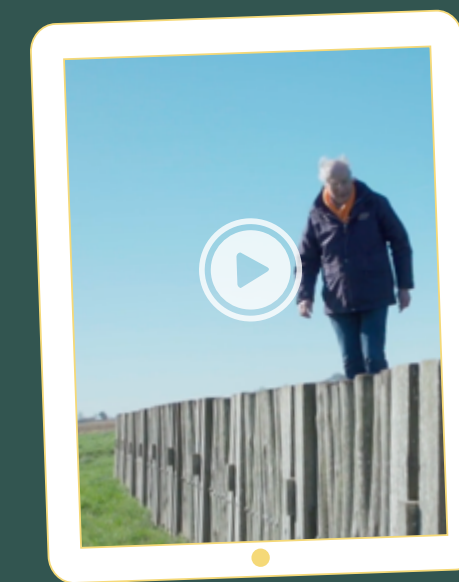
Doorontwikkeling LAW 2.0

In 2023 is Wandelnet verdergegaan met de doorontwikkeling, onder andere door het toevoegen van nieuwe informatieve en inspirerende video's én podcasts op al bestaande wandelroutes. Deze tools dienen als extra belevingslaag het

verhaal en bijbehorende thema van een wandelroute nog eens extra uit te lichten. De video's en podcasts kunnen wandelaars vooraf, maar ook tijdens een wandelroute extra te inspireren m.b.t. tot de omgeving en hoogtepunten onderweg. Zo kunnen we wandelaars aan de hand van een QR-code in het veld nog beter het verhaal vertellen dat hoort bij het thema van een wandelroute.

Vernieuwde Pionierspad

Eind november presenteerde we, samen met provincie Flevoland, het vernieuwde Pionierspad. Door de nieuwe toevoegingen, boeiende podcasts, inspirerende video's en zes extra dagwandelingen, kun je Flevoland nu nog beter beleven. Onderweg kom je op verschillende plekken QR-codes tegen die je kunt scannen. Zo open je de inspirerende podcasts en video's waarin gebiedskenners hun verhaal vertellen. De acht video's en zes podcasts geven diepgang aan je wandeling op het Pionierspad. Ze brengen de verhalen over de bijzondere historie, de zeer diverse natuur, de biologische en moderne landbouw en de beroemde landschapskunstwerken tot leven.

Productvernieuwing: stevige dagwandelingen

Rondwandelingen (A naar A) zijn populair onder wandelaars en er is veel aanbod vooral op kortere afstanden 3-7 kilometer. Bij reconstructies willen we ook de dagwandelaar bedienen; iemand die zich aangetrokken voelt tot een LAW, maar niet meerdaags wil wandelen en voor een dag een wandeling plant van meer dan 10 km. Dit kan een LAW etappe (A naar B) zijn, maar ook een rondwandeling (A naar A). Om beter in te kunnen spelen op deze groep hebben we een representatieve steekproef gehouden (zie hoofdstuk 3 'Kennis en monitoring'). Het is de bedoeling om de rondwandelingen vorm te geven samen met routebeheerders, terreinbeheerders en andere partners.

D Kwaliteit wandelroutenetwerk

Het borgen van de kwaliteit van routes is één van de basisaspecten van Wandelnet en zorgt voor een toekomstbestendig product en bovenal: tevreden wandelaars! Lange-Afstand-Wandelpaden en Streekpaden zijn een 'merk' met bijbehorende merkbeloften, herkenbaar aan het wit-rood en geel-rood. De kwaliteitscriteria van Wandelnet, gebaseerd op Europese richtlijnen, liggen daar altijd aan ten grondslag. Het netwerk van Lange-Afstand-Wandelpaden sluit immers aan op een Europees wandelnetwerk over de grens. Het op orde houden van de kwaliteit van het wandelroutenetwerk hangt daarnaast nauw samen met een andere kerntaak van Wandelnet, namelijk 'belangenbehartiging'.

De belangenbehartigers van Wandelnet zorgen ervoor dat bestaande wandelroutes toegankelijk blijven zonder kwaliteitsverlies op een route. Barrières en knelpunten die opspelen door veranderende omgevingsinvloeden worden voor wandelaars opgelost, waarbij Wandelnet steeds naar verbeteringen zoekt voor de wandelinfrastructuur in Nederland. De activiteiten voor het borgen van de kwaliteit van de wandelroutes bestaan uit:

- Ontwikkelen, toepassen en borgen van kwaliteitscriteria;
- Toezicht houden op merk- en licentiegebruik wit-rood en geel-rood;
- Inzet voor het oplossen van barrières;
- In iedere provincie minstens een belangenbehartiger actief;
- Trainen en motiveren van vrijwilligers op het werken volgens de kwaliteitscriteria;
- Synchroniseren van landelijke en regionale routenetwerken door doorlopend contact met routebureaus;
- Continu inzetten en gebruiken meldsysteem via Meldpuntroutes.nl voor wandelaars;
- Blijvende toegang garanderen op de routes door in gesprek te gaan met particulieren en terreineigenaren.

Meldpuntroutes.nl

De hoge kwaliteit van de routes die past bij de eerdergenoemde merkbeloften draagt bij aan de uitstraling, aantrekkelijkheid én toegankelijkheid van een regio. Meldpuntroutes.nl is daarbij hét instrument om de kwaliteit van de wandelroutes op orde te houden en te borgen. Via de online tool kunnen wandelaars meldingen plaatsen van onregelmatigheden die zij tegenkomen op het routenetwerk. Het team routekwaliteit bestaande uit vrijwilligers, aangestuurd door een professionele kracht van Wandelnet zorgt voor ondersteuning van de padcoördinatoren bij het oplossen van de meldingen. Samen met het Fietsplatform, mede-eigenaar van het meldpunt, verzorgt Wandelnet het technisch beheer. Zo vindt er continu doorontwikkeling plaats om het gebruiksgemak van het meldpunt te vergroten en verder te optimaliseren.

Het meldpunt is in de loop der tijd uitgebreid met regionale wandelnetwerken. Zo is er voor de wandelaar één herkenbaar meldpunt en is het instrument bovendien voor meerdere gebruikers inzetbaar wat efficiënt en kosteneffectief is.

Meldingen in 2023

In 2023 kwamen er 3.410 meldingen binnen (in 2022 3.450). Daarvan waren er 710 meldingen voor LAW en Streekpaden, 2000 meldingen voor Routenetwerken. De overige meldingen voor o.a. NS-wandelingen of konden niet worden toegekend aan een route.

Aard van de meldingen

Blokkade, Paaltje vernield, Geen markering gevonden, Markering is verkleurd, GPX van de route wijkt af, Routeaanduiding vernield, Pad onbegaanbaar door modder t.g.v. hoog water

Voorbeeld melding

Er is vannacht een vrachtschip tegen de Schuilenbrug aangevaren, waardoor de brug tot nader orde gestremd is. Omlopen kan denk ik, maar kost volgens mij zo'n 6km extra. Wij hebben gelukkig een lift gevonden.

Oplossing melding

Hartelijk dank voor uw snelle melding. We hebben inmiddels een omleiding via de brug bij Kootstertille gemaakt. Met vriendelijke groet, padcoördinator Friese Woudenpad

Kapotte draaibrug Schuilenburg © Bayke de Vries

Onderzoek: kwaliteit en tevredenheid wandelnetwerken

In bijna alle regio's in Nederland zijn of worden wandelnetwerken uitgerold. Maar hoe ervaren wandelaars de regionale wandelnetwerken? Eind 2023 is Wandelnet, in samenwerking met deelnemende provincies en onderzoeksbureau I&O, gestart met een onderzoek 'kwaliteit en tevredenheid wandelnetwerken' onder de volgende regio's: Drenthe, Utrecht, Overijssel en Noord-, Midden- en Zuid-Limburg.

Het onderzoeksrapport is opgedeeld in een compleet hoofd rapport en afzonderlijke deelrapportages per regio. Het biedt diepgaand inzicht in het gebruik en de waardering van wandelaars voor de diverse wandelnetwerken. Inzichten over hoe wandelaars het netwerk benutten, hoe ze er bekend mee zijn geworden en welke hulpmiddelen en voorzieningen hen begeleiden tijdens hun wandeling. De resultaten van het onderzoek worden samengevat in een benchmark, waarbij het idee is om het onderzoek jaarlijks te laten terugkeren om zo het wandelen in Nederland naar een volgend niveau te tillen.

Wandelnetwerk provincie Utrecht © Johan Seijbel

E Routedatabank

De landelijke Routedatabank is een geografisch informatiesysteem (GIS) waar recreatieve routes centraal worden verzameld, zo nodig bewerkt en ontsloten voor beheer, belangenbehartiging en beleid. Dankzij de koppeling met brondata van derden worden gegevens van tienduizenden kilometers routenetwerk op één plek voor heel Nederland verzameld en gedistribueerd. De tool is de enige in zijn soort in Nederland en voorziet in de behoefte van vele gebruikers. Wandelnet en Fietsplatform zijn eigenaar van de Routedatabank. De activiteiten voor de Routedatabank bestaan uit:

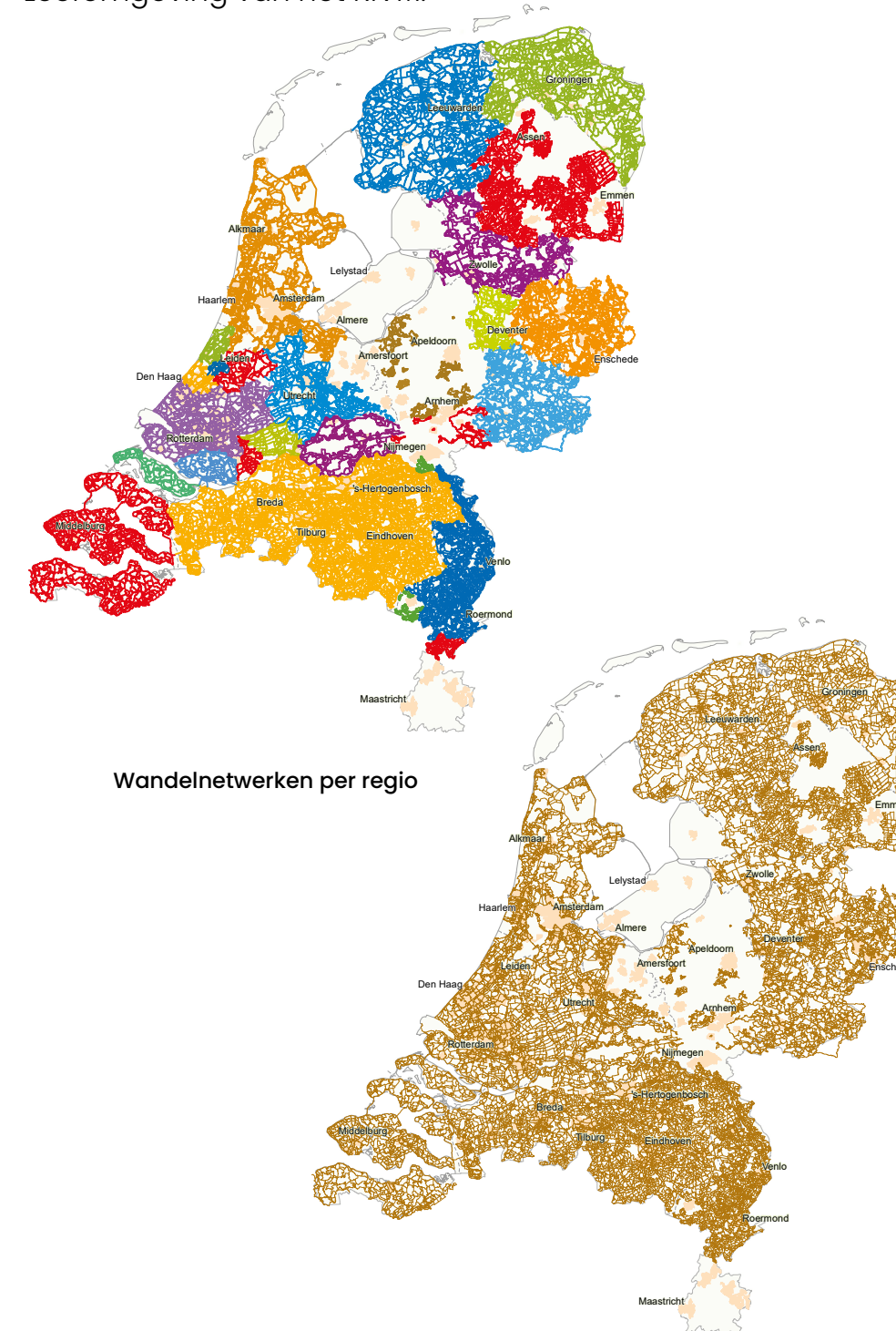
- Verzorgen van technisch beheer;
- Verzamelen, actueel houden en eventueel verrijken van brondata en data van derden (voor wandelen);
- Doorontwikkelen van de routedatabank als instrument (bijvoorbeeld voor overige vormen van recreatie zoals varen en paardrijden).

Ontwikkeling routedatabank

In 2023 waren er diverse ontwikkelingen op het gebied van de wandelroutenetwerken in Nederland. Overal in het land werden doorlopend wijzigingen en grotere reconstructies doorgevoerd, dit gold voor de Achterhoek, de Veluwe en delen van Drenthe en Overijssel. Noord-Holland heeft Zuid-Kennemerland aan het wandelnetwerk toegevoegd. Voor 2024 verwachten we in diverse regio's verdere uitbreiding van wandelnetwerken, o.a. Drenthe, Veluwe, Utrecht-oost en Zuid-Limburg.

Vanaf 2019 werken we met de eerste versie van de netwerktool, die in opdracht van Wandelnet is ontwikkeld. In de afgelopen jaren, ook in 2023, is de netwerktool steeds verder doorontwikkeld. Daarmee kunnen we efficiënt al onze data

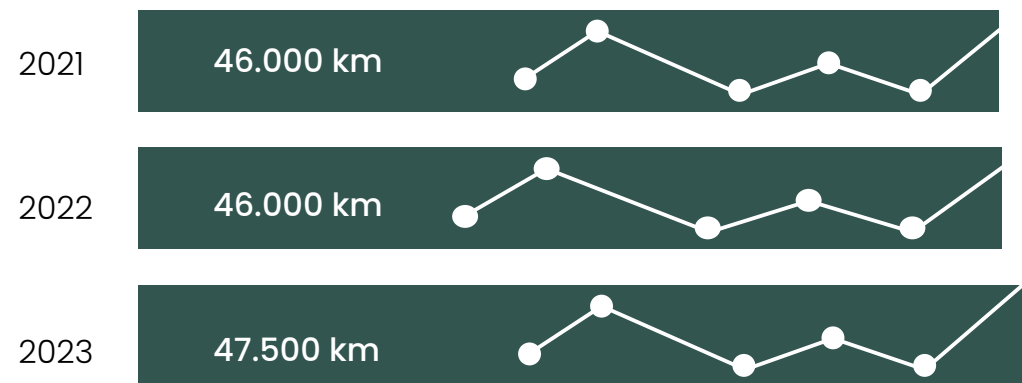
publiceren op wandelnet.nl, de landelijke routeplanner, de Routedatabank, het (wandel)meldpunt, de overheids-website PDOK (Publieke Dienstverlening Op de Kaart) en de Atlas Leefomgeving van het RIVM.

Wandelnetwerken per regio

Wandelnetwerk overzichtsk kaart landelijk

Ontwikkeling Routedatabank

Gebruik routedatabank

De Routedatabank is vooral bedoeld als een business-to-business instrument, waarbij de data ook kunnen dienen voor het ontwikkelen van consumentenproducten, zoals kaarten, wandelplanners en -apps. De Routedatabank kent momenteel 400 gebruikers met rechten voor gebruik van de brondata, een groei van ongeveer 50 gebruikers in 2023. Deze gebruikers raadplegen en downloaden de data of kunnen deze koppelen met de eigen server of GIS. Daarnaast kunnen een veelvoud aan gebruikers de data via viewers (of web map services) bekijken. Hierin is de PDOK het belangrijkste medium met ca. 10.000 unieke gebruikers per maand.

De Routedatabank is voor Wandelnet een essentieel instrument voor de kwaliteit van het routenetwerk en de belangenbehartiging. De borging van het landelijk routenetwerk in de Omgevingswet is een belangrijke basis. Zowel landelijke, provinciale, regionale als gemeentelijke overheden moeten op basis van die wet rekening houden met de kwaliteit van het routenetwerk. Omdat alle recreatieve routedata actueel beschikbaar zijn, kan daar in de beleids- en planvorming rekening mee worden gehouden.

Actuele gebruikers:

- Ongeveer 125 gemeenten en alle provincies
- Rijkswaterstaat, RVO en enkele ministeries
- Routebureaus en recreatieschappen
- Alle waterschappen
- erreinbeheerders zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en provinciale landschapsorganisaties
- Onderwijs- en onderzoeksinstituten
- Bijna alle meldkamers en diverse veiligheidsregio's
- Ruim 85 adviesbureaus op het gebied van landschapsarchitectuur, infrastructuur, stedenbouw, recreatie en ruimtelijke ordening, vaak in opdracht van gemeenten of andere overheidsorganisaties
- En ongeveer 80 organisaties die de data gebruiken voor consumententoepassingen (planners, apps, gedrukte kaarten)

Visie en opgaven

In 2022 is er een breed onlineonderzoek geweest onder gebruikers en potentiële gebruikers; er waren diepte-interviews met gebruikers van verschillende organisaties. Van een routebureau tot een gemeente en van een onderzoeksbureau tot een terreinbeheerder. Uit dit onderzoek zijn een aantal opgaven gedestilleerd waaraan de komende jaren gewerkt gaat worden. Voor 2023 is aan de zichtbaarheid gewerkt door de ontwikkeling van een factsheet. Deze geeft in een oogopslag weer waar de routedatabank voor staat. De factsheet wordt verstrekt aan aanbieders en gebruikers. Daarnaast ook aan potentieel geïnteresseerden. Verder is er een communicatiestrategie ontwikkeld om de Routedatabank en de daaraan gekoppelde ontwikkelingen meer en beter onder de aandacht te brengen en te houden.

Toepassing en gebruik

Dat het basisroutenetwerk 'staat' is één ding, maar we doen het uiteraard voor de wandelaar. Alle LAW's, en Streekpaden worden naast de alom bekend wandelgidsen ook digitaal aangeboden aan wandelaars via Wandelnet.nl en de routeplanner. Hier vind je ook de NS-wandelingen, rondwandelingen en wandelroutes van partners. Dit hoofdstuk geeft inzicht in de statistieken voor toepassing en gebruik van de app, routeplanner en website door wandelaars in Nederland.

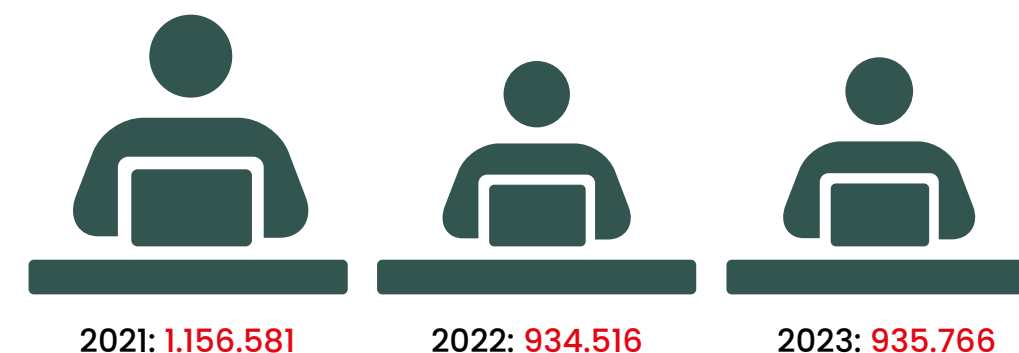
De activiteiten voor toepassing en gebruik bestaan uit:

- Faciliteren van de consumentenportal en de Wandelnet-app
- Beheer en onderhoud van de website leveren van marktinzicht uit de website
- Content verzorgen voor professionals (onderzoek, tools en advies)
- Versturen maandelijkse nieuwsbrief naar wandelaars
- Faciliteren van digitale routeplanner en uitbreiden routeaanbod door netwerken van routebureaus

A Wandelnet.nl

In 2023 heeft Wandelnet verder ingezet op de online vindbaarheid van de website. Het doorvoeren van een SEO-optimalisatie heeft ervoor gezorgd dat de we aan de hand van online zoektermen beter gevonden worden door wandelaars. De optimalisatie zien we terug in de toename van websiteverkeer dat de website van Wandelnet organisch weet te vinden. Met organisch doelen we op websitebezoekers die binnenkomen op Wandelnet via een zoekmachine zoals bijvoorbeeld Google en Bing. Daarnaast zien we ook een toename in het aantal gebruikers dat de website van Wandelnet direct benadert en al bekend is met de stichting. Anderzijds zien we helaas een afname van het websiteverkeer dat voortkomt vanuit externe links via websites van derden.

Websitestatistieken aantal gebruikers

Websitestatistieken aantal sessies

B Routeplanner en app

In 2023 werden via de website en app van Wandelnet maar liefst 521.555 routes en/of routebeschrijvingen gedownload; van de bekende Lange-Afstand-Wandelpaden, Streekpaden tot de NS-wandelingen en OV-stappers. De statistieken op de volgende pagina tonen een toename aan in het aantal downloads over de afgelopen jaren.

Aantal downloads van routes en/of routebeschrijvingen

Jaar	Algemeen	NS-wandelingen	OV-stappers
2021	292.595	31.567	66.072
2022	308.341	40.660	50.650
2023	521.555	60.167	69.618

Doorontwikkelen app

Het afgelopen jaar hebben we hard gewerkt aan de basis van simpelweg een goed functionerende app, routeplanner en koppeling tussen beide middelen. De app draait zonder complicaties, vertragingen of enorm batterijverbruik en biedt de juiste functies voor navigatie onderweg. Wandelaars kunnen kiezen voor een van de vooraf uitgestippelde themaroutes of maken zelf hun eigen wandelroute via de routeplanner over de verschillende wandelnetwerken in Nederland.

Gebruikersonderzoek

Komend jaar willen we de Wandelnet-app graag verder doorontwikkelen. Dit doen we op basis van de uitkomsten van een gebruikersonderzoek in 2023. Meer dan 100 wandelaars gaven ons feedback. Over het algemeen waren de reacties positief, met ook goede opbouwende feedback om de app in de toekomst naar een hoger niveau te tillen.

Persoon gebruikt Wandelnet-app

C Social media en nieuwsbrieven

Afgelopen jaar was Wandelnet online goed zichtbaar in de pers, via social media, blogs en nieuwsberichten op de website. Het vrijwillige redactieteam heeft daar een belangrijke bijdrage aan geleverd: voor en door wandelaars. De online achterban van Wandelnet op social media is ten opzichte van 2022 gegroeid met 2%. De Lopende Zaken nieuwsbrief verscheen in 2023 maandelijks. Er was een stijging van 4,4% te zien in het aantal nieuwsbriefabonnees.

Community statistieken

Jaar	Instagram	Facebook	X	LinkedIn	Abonnees
2021	3.100	14.000	6.500	1.600	35.500
2022	3.700	14.200	6.500	2.200	36.000
2023	4.200	14.200	6.250	2.500	37.600

D Mediapartners

De Lange-Afstand-Wandelpaden en NS-wandelingen konden ook in 2023 weer rekenen op veel belangstelling in de media.

Hollandse Glorie

2023 was het jaar van de Hanzesteden. De lezers van het magazine Hollandse Glorie, een glossy tijdschrift over genieten in en van Nederland, konden een acht pagina lange special over het Hanzestedenpad lezen. Met daarin aandacht voor de route, de historie, het landschap en een aanbieding voor de wandelgids.

Special over het Hanzestedenpad in magazine Hollandse Glorie

MAX Magazine

MAX Magazine is een combinatie van een actueel tijdschrift en een traditionele radio/tv-gids-verschijnt. MAX Magazine verschijnt wekelijks en is met een betaalde oplage van meer dan 200.000 exemplaren (cijfers HOI), en een bereik van zo'n 750.000 lezers, het grootste tijdschrift van Nederland. Het blad richt zich op de actieve senioren. Léon Klein Schiphorst verzorgt de Er Op Uit-rubriek in Max Magazine. Afgelopen jaar kregen o.a. de Nieuwe NS-wandeling Tussen Lek en Linge en het Pionierspad aandacht in zijn rubriek.

Valk Eropuit

In de zomereditie van Valk Eropuit is op twee plekken aandacht besteed aan het Nederlands Kustpad. Het magazine is gratis verkrijgbaar in alle Valk Exclusief Hotels en restaurants.

Strand & duinen
VOEL HET ZAND TUSSEN JE TENEN
Lekker struinen over de stranden en duinen. De zomer is daar het perfecte seizoen voor.

1 **NATIONAAL PARK ZUID-KENNERLAND**
Ontdek de kracht van de levende duinen in Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Zó'n veertig procent van alle planten- en diersoorten in Nederland leeft hier. Vanaf de fiets of wandelpaden kun je dit alles goed bekijken.
www.np-zuidkennemerland.nl

2 **NEDERLANDS KUSTPAD**
Het volledige Nederlands Kustpad met haar 711 kilometer wandelen is wellicht wat veel, maar de 18 kilometer van Haarlem station naar Sandpoort Noord is goed te doen. Onderweg kom je hoge duintoppen en bossen met eeuwenoude eiken tegen. Je vindt de weg door de wit-rode tekens te volgen.
www.wandelnet.nl

3 **ZEE, STRAND EN JUTTERS MUZZE-UM**
Parfum, aanstekers, een mammoetstand, hele en halve poppen, oud oorlogsmateriaal: je kunt heel je zo gek niet bedenken of je vindt het in het Zee, Strand en JuttersmuZZE-um in Zandvoort. Een deel wat elders in de zee wordt gegooid, spoelt hier weer aan.
www.juttersmuseum.nl

4 **CALLANTSOOG**
Noord-Holland beschikt over talloze grote stranden. Wie liever een knusse badplaats bezoekt, zit bij Callantsog goed. Hier vind je een van de mooiste en misschien wel mooiste stranden van ons land. Te bereiken vanuit Valk Exclusief Hotel Wieringermeer.

5 **FORT KIJKDUIN**
Rondom Fort Kijkduin in Huisduinen hebben bijzondere gebeurtenissen plaatsgevonden die belangrijk zijn voor de Nederlandse geschiedenis. Zo werd het fort in opdracht van Napoleon Bonaparte gebouwd en vond hier de Slag bij Groote Keeten plaats. Maak na je bezoek een wandeling door de duinen.
www.fortkijkduin.nl

6 **NATIONAAL REDDINGSMUSEUM**
Hoe heerlijk het ook is om in de zomer een duik in zee te nemen, kunnen de wateren ook gevaarlijk en verraderlijk zijn. In het Nationaal Reddingsmuseum in Den Helder kom je daar meer over te weten.
www.reddingsmuseum.nl

Aandacht voor het Nederlands Kustpad in Valk Eropuit

NS Dagje Uit

De acties met NS Dagje Uit (voorheen Spoor) kregen ook weer een vervolg.

E Voor professionals

De missie van Wandelnet is om Nederland mooier en aantrekkelijker te maken voor wandelaars. Dat lukt alleen als ook bestuurders, beleidsmakers, plannenmakers en adviseurs het belang en de toegevoegde waarde van wandelen inzien. Zij zijn de belangrijkste personen die zich sterk moeten maken voor het van het verbeteren van de kwaliteit van wandelen in Nederland. Om dat te bereiken zetten we onze kennis en ervaring uit de praktijk in als adviespartner om het belang van

wandelen te agenderen, mee te denken en concrete oplossingen aan te dragen voor soms complexe vraagstukken. Of het nu gaat om bijvoorbeeld het creëren van ruimte voor lopen in de gemeentelijke omgevingsvisie, haalbare oplossingen voor barrières voor wandelaars, of de vraag wat je kunt doen als een openbaar wandelpad ineens afgesloten wordt. Als kennispartner zorgen we voor de juiste middelen en informatie om tot een goede oplossing te komen voor wandelaars. De afgelopen jaren heeft Wandelnet een

strategische keuze gemaakt en bepaald dat de content voor professionals onderdeel is van 'wie wij zijn en wat we doen' als Wandelnet. De content die voorheen stond gepubliceerd op werkenaanwandelen.nl is daarom geïntegreerd op de website wandelnet.nl, zodat de tools en informatie beter vindbaar zijn voor professionals. Daarnaast kan Wandelnet op deze manier beter laten zien aan de buitenwereld waar we ons allemaal voor inzetten en hard maken.

Kennis en monitoring

Jaarlijks zorgt Wandelnet voor jaarmetingen en updates van kerncijfers voor wandelen die naar provincies zijn uitgesplitst. Het gaat dan om cijfers over wandelen in algemene zin (herkomst, bestedingen, waardering, routegebruik) en trends die van invloed zijn op wandelen en toekomstige productontwikkeling.

De activiteiten voor kennis en monitoring bestaan uit:

- Publiceren en maken jaarlijkse updates van kerncijfers over wandelen
- Uitgeven Nationale Wandelmonitor op basis van onderzoek
- Aanvullend onderzoek en beschikbaar stellen voor informatie aan stakeholders

A Nationale Wandelmonitor

Eind 2021 bracht Wandelnet de Nationale Wandelmonitor uit, een inspirerend onderzoeksrapport dat eens per vijf jaar verschijnt. Het onderzoeksrapport geeft een gedetailleerd inzicht in alle trends en ontwikkelingen op het gebied van wandelen en het gedrag van de wandelaar in Nederland. Uit het onderzoek kwam naar voren dat ongeveer twee-derde van alle Nederlanders in 2021 een wandeling maakte van tussen de 5 en 10 kilometer. En dat wel gemiddeld 57 keer per jaar. Een hype? Nee hoor! Van alle Nederlanders die meer zijn gaan wandelen, gaf maar liefst 83% aan om dat ook na de pandemie te blijven doen. Als centraal aanspreekpunt voor kennis over wandelen deelde Wandelnet de uitkomsten ook met stakeholders, zoals routebureaus en provincies. Daarnaast werden de uitkomsten van het onderzoek ook in de landelijke en regionale media opgepakt. Ankie van Dijk, directeur Wandelnet, vertelde enthousiast over de uitkomsten in het landelijke NOS-journaal.

[Bekijk wandelmonitor](#)

B Wandelen over boerenland

Het groeiende tekort aan recreatieruimte leidt tot druk in natuurgebieden, met spanningen tussen recreanten en verstoren van de natuur. Wandelnet en ANWB willen het boerenland openstellen voor wandelaars om stadsverbindingen te versterken en recreatie mogelijk te maken. Het onderzoek toont potentieel voor wandelen op boerenland, benadrukkend dat recreatie een integraal onderdeel moet zijn van toekomstige plannen voor ruimtelijke herindeling. Het openstellen van boerenland voor wandelaars draagt bij aan het verminderen van recreatiedruk elders, bevordert een gezonde levensstijl met behoud van de natuurlijke omgeving en zorg voor de juiste verbinding tussen product en consument.

[Bekijk onderzoek](#)

Wandelen in het boerenland © Henrie van Zogel

C Wandelvriendelijke kantoor- en bedrijventerreinen

Bijna 4 miljoen Nederlanders zitten dagelijks te lang op een normale werkdag, waarbij mensen met een zittend beroep gemiddeld wel 9,1 uur per dag zitten. Deze zittende levensstijl is schadelijk voor de gezondheid. Dit gegeven in combinatie met de Wandel Tijdens je Werkdag was genoeg aanleiding voor Wandelnet en provincie Utrecht, host van de editie in 2023, om de invloed van de inrichting van de omgeving in bedrijventerreinen en kantorenparken op beweging te onderzoeken.

Uit het onderzoek blijkt dat mensen met een zittend beroep, de omgeving van kantoor- en bedrijventerreinen beoordelen met een matige 6,1. Drie op de tien (29 procent) geven zelfs een onvoldoende (5 of lager). Ze voelen zich onvoldoende gestimuleerd om tijdens een werkdag te wandelen, met name vanwege het gebrek aan groen en horecavoorzieningen in de omgeving. Uit het onderzoek uitgevoerd door Kantar Public blijkt dat zes op de tien mensen wel al wandelen tijdens pauzes, wat aantoont dat wandelen populair is. Respondenten geven aan dat het vergroenen van de werkomgeving de eerste prioriteit zou moeten zijn. Goede horecavoorzieningen zijn eveneens essentieel als motivatie om naar buiten te gaan. Een groene omgeving is aantrekkelijk om in te wandelen, terwijl horeca een doel geeft om naartoe te wandelen tijdens een (lunch)pauze.

[Bekijk onderzoek](#)

D Kwaliteit en tevredenheid wandelnetwerken

In bijna alle regio's in Nederland zijn of worden wandelnetwerken uitgerold. Tijd om aan de wandelaar te vragen naar zijn/haar ervaring met de regionale wandelnetwerken. Eind 2023 is Wandelnet, in samenwerking met deelnemende provincies en onderzoeksbureau I&O, gestart met een onderzoek 'kwaliteit en tevredenheid wandelnetwerken' onder de volgende regio's: Drenthe, Utrecht, Overijssel en Noord-, Midden- en Zuid-Limburg.

Het onderzoeksrapport is opgedeeld in een compleet hoofdrapport en afzonderlijke deelrapportages per regio. Het biedt diepgaand inzicht in het gebruik en de waardering van wandelaars voor de diverse wandelnetwerken. Inzichten over hoe wandelaars het netwerk benutten, hoe ze er bekend mee zijn geworden en welke hulpmiddelen en voorzieningen hen begeleiden tijdens hun wandeling. De resultaten van het onderzoek worden samengevat in een benchmark, waarbij het idee is om het onderzoek jaarlijks te laten terugkeren om zo het wandelen in Nederland naar een volgend niveau te tillen.

[Bekijk onderzoek](#)

E Stevige Dagwandelingen

Nederland telt circa 14,9 miljoen personen van 16 jaar of ouder (CBS). Van deze groep maakt 31,7% wel eens dagwandelingen (>10 km) van 2 uur of meer. Van de wandelaars die stevig wandelen (>10 km) maakt 73,4% het liefst een gemarkeerde rondwandeling tegenover 8,6% die voorkeur heeft voor een lijnwandeling. Rondwandelingen zijn vooral beschikbaar voor kortere afstanden: 3 a 5 km, 5 a 7 km, 7 a 10 km. Wandelnet biedt ook 'stevige' rondwandelingen aan met afstanden vanaf 10 km en gekoppeld aan een LAW of Streekpad. In 2023 is een representatief onderzoek gehouden onder wandelaars om

inzicht te krijgen in het gebruik van deze en andere rondwandelingen, wie deze wandelaars zijn en welke afstand ze afleggen om bij het startpunt van de wandeling te komen. Wat blijkt: de kortere rondwandelingen worden vaak dichtbij huis ondernomen, de stevige wandelingen bereiken mensen die een dag willen wandelen wat verder van hun woonomgeving. Dit biedt veel kansen voor een regio. De onderzoeksresultaten worden in 2024 gepresenteerd.

Wereld Erfgoed Schokland © Visit Flevoland

Belangen- behartiging en lobby

Als we Nederland mooier willen maken voor wandelaars moeten we bestuurders, beleidsmakers, adviseurs en terreineigenaren ervan overtuigen dat dit voor veel mensen belangrijk is en ook laten zien hoe daar werk van gemaakt kan worden. Om dat te bereiken zetten we onze kennis en ervaring uit de praktijk in, zorgen we dat wandelen op de agenda komt te staan en dragen we bij aan betere plannen met concrete oplossingen. Of het nu gaat om de kwaliteit van routes, het voorkomen van barrières voor wandelaars, of het tegenhouden van de afsluiting van een openbaar wandelpad: Wandelnet behartigt landelijk, regionaal en lokaal met onze vrijwilligers de belangen van de mens te voet.

Ons pleidooi voor een veilige en prettige wandelinfrastructuur plus een omgeving die iedereen uitnodigt om op pad te gaan kwam in 2023 weer sterker over het voetlicht. Steeds meer overheden, adviesbureaus en bewonersorganisaties kloppen bij Wandelnet aan voor advies en inhoudelijke inbreng. Ook werden we benaderd voor verschillende nieuwe allianties en samenwerkingsvormen met een breed scala aan partijen.

A Twaalfal en belangen in de provincie

Veel werk binnen de belangenbehartiging wordt verzet door onze vrijwilligers. De 'harde kern' daarvan wordt gevormd door het zogenaamde twaalfal; twaalf provinciale belangenbehartigers die veelal samen met een team van regionale vrijwilligers de contacten met overheden en terreineigenaren onderhouden, ontwikkelingen volgen, bijeenkomsten bijwonen en concrete voorstellen doen aan wegbeheerders voor het verbeteren van de wandelinfrastructuur in hun regio.

Op grotere, inhoudelijke thema's zijn ook beleidsvrijwilligers actief, al dan niet binnen het verband van 'expertteams'. Met deze experts op het gebied van water, natuur en landschap, omgevingswet, sport en gezondheid, barrières, wegenwet en mobiliteit hebben we veel slagkracht om provinciaal en landelijk te lobbyen en het wandelbelang onder de aandacht te brengen.

Er werd voor gezorgd dat wandelen werd opgenomen in gemeentelijke omgevingsvisies en mobiliteitsplannen, de belangen van wandelaars werden verdedigd bij plannen om wandelpaden af te sluiten en er werd aandacht gevraagd voor de meerwaarde van wandelen voor een gezonde werk- en leefomgeving. Dat doen we langs niet altijd alleen, in onze doelstelling vinden we meerdere partners die dezelfde belangen delen als Wandelnet. Momenteel participeert Wandelnet in de volgende allianties:

- Mobiliteitsalliantie
- Beweegalliantie
- Veerpontencoalitie
- NLBuiten
- GroeneII

B Advies

Verkiezingen

Provinciale Statenverkiezingen

Voor de provinciale verkiezingen in maart heeft Wandelnet verschillende dingen ondernomen. Zo hebben meerdere belangenbehartigers onze [leaflet '6 punten voor wandelen in jouw provincie'](#) uit 2022 onder de arm meegenomen en in gesprek gegaan met verschillende politieke partijen. In Fryslân

organiseerden we samen met de Fietsersbond onder leiding van hoogleraar neuropsychologie Erik Scherder 'Het Grote Fiets- en Wandeldebat 2023' in Leeuwarden. Na de verkiezingen hebben we samen met Mobycon input geleverd voor de coalitieakkoorden. Hiervoor hebben we een manifest opgesteld met als titel 'Iedereen verdient meer wandelgeluk'

[Download manifest](#)

Tweede Kamerverkiezingen

Voor de Tweede Kamerverkiezingen hebben wij de 'Kieswijzer lopen!' gelanceerd. Op de thema's, mobiliteit, gezondheid, basisvoorzieningen, verkeersveiligheid, groen en recreatie hebben wij de relevante politieke partijen onder de loep genomen.

[Open kieswijzer](#)

Nieuwe barrières voor wandelaars voorkomen

Wegen, kanalen en rivieren, spoorwegen en afgesloten gebieden en paden kunnen ervoor zorgen dat wandelaars ver moeten omlopen of niet de mooiste routes kunnen volgen. Wandelnet zet zich daarom hard in om nieuwe barrières voor wandelaars te voorkomen of bestaande barrières te slechten. Het doel is het beschermen en realiseren van een fijnmazig wandelnetwerk van wegen en paden voor zowel mooie ommetjes vlakbij huis, als

voor korte en lange wandeltochten. Wat goed blijkt te werken is om wegbeheerders in een vroeg stadium bewust te maken van creatieve oplossingen die ervoor zorgen dat wandelaars veilig en zonder grote omwegen een water-, spoor- of autoweg kunnen oversteken. Oplossingen uit het verleden hebben we daarom in 2023 gebundeld in een uitgave 'weg met barrières' die we tijdens het voetgangerscongres in oktober presenteerden aan een grote groep geïnteresseerden.

[Download referentieprojecten](#)

Niet Actief Beveiligde Overwegen

Al langere tijd vragen de onbewaakte overwegen in Nederland onze speciale aandacht. Samen met TeVoet, vereniging van wandelaars en de partners uit de adviesgroep Infrastructuur en Recreatie (ANWB, Fietsersbond, Fietsplatform en NOC*NSF) maakten we ons ook in 2023 hard voor goede oplossingen. Onder druk van de deadline van het Rijksprogramma (eind 2024 moet ProRail klaar zijn) en het tekort aan geld, komen sommige bedachte tunnels, bruggen of AHOBs, toch op losse schroeven te staan of zijn ze inmiddels uitgesteld. Door hiervoor aandacht te blijven vragen bij het ministerie, provincies en gemeenten boeken we soms succes, maar het zal nog veel lobbywerk vergen om voor de resterende onbewaakte overwegen goede alternatieven te realiseren.

Succes: NABO Soest

De NABO (Niet Actief Beveiligde Overweg) 'Gouden Ploeg' in Soest blijft open! Deze overweg heeft binnen Soest een belangrijke recreatieve en cultuurhistorische functie en is alleen voor langzaam verkeer oversteekbaar. De NABO bevindt zich naast station Soest en aan de rand van de Soester Eng, een eeuwenoud open gebied midden in Soest. Dit is een bijzonder cultuurhistorisch gebied en de overweg geeft verbinding naar de Eem. De overweg wordt een stukje verplaatst zodat het veiliger is en krijgt automatische slagbomen (AHOB). De beslissende stap was dat er een maatwerkafpraak gemaakt kon worden met ProRail voor de financiering van het gemeentelijke aandeel in de kosten. De uitvoering wordt in 2024 in gang gezet. Wandelaars en fietsers heffen het glas, met dank aan de inzet van alle vrijwilligers (en de gemeente Soest en ProRail).

NABO De Gouden Ploeg in Soest © Wandelnet

Afsluitingen van openbare wandelpaden over particulier terrein

Meerdere keren per jaar bereiken ons berichten over de afsluiting van wandelpaden door particuliere eigenaren. Ook in 2023 was dat het geval en dat zorgde ervoor dat we meerdere keren in actie zijn gekomen. Dat doen we vooral in situaties waarbij er sprake is van een afsluiting van een openbare weg volgens de Wegenwet. Als we er in overleg met de eigenaren niet uit komen kunnen we in sommige gevallen dan namelijk meer druk zetten via een juridische procedure. Een dergelijke procedure loopt nog steeds in Aalsmeer waar de Hogedijk, onderdeel van het Pelgrimspad, is vol gezet met hekken door een aantal eigenaren. Bij een andere Hoge Dijk, in de buurt van Nieuwveen, overtuigden we de gemeente dat ze een eigenaar moesten dwingen om zijn afschrikwekkende waarschuwborden (bijtende hond!) te verwijderen. Wandelaars van het Marskramerpad kunnen inmiddels weer veilig over dit prachtige grasdijkje lopen en hoeven niet meer de minder mooie omweg te gebruiken.

Ruimte voor Lopen in omgevingsvisies en mobiliteitsplannen

Het Platform Ruimte voor Lopen is een samenwerking van organisaties en professionals die willen bijdragen aan meer ruimte voor lopen in Nederland. Het platform, waarvan Wandelnet een van de oprichters is, maakt het gezamenlijk belang van lopen zichtbaarder, vergroot en verbindt de kennis over lopen en deelt goede voorbeelden. Het biedt een plek voor uitwisseling en samenwerking. De meer dan zestig aangesloten partners zijn ministeries, provincies, gemeenten, kennis- en onderwijsinstellingen en een brede groep maatschappelijke organisaties.

Publicaties

15-minutenstad: hoe doe je dat

De druk op de ruimte is nog nooit zo hoog geweest. De enorme woningbouwopgave, energietransitie en klimaatadaptatie vragen erom zuinig met onze ruimte om te gaan. Als we de steden van de toekomst leefbaar, gezond en bereikbaar willen houden, dan moet verstedelijking en mobiliteit integraal worden aangepakt, met meer aandacht voor actieve mobiliteit. In deze opgave vonden Rebel, Fietzersbond en Wandelnet elkaar. Samen hebben we het 15-minutenstad concept uitgewerkt.

[Download whitepaper](#)

Succes: Schietberg in Baarle-Nassau

Een mooi succes bereikten we samen met de Heemkundekring Amalia van Solms in Baarle-Nassau, waar de bestuursrechter besloot dat een wandelpad langs de historisch interessante 'Schietberg' onterecht is afgesloten met een hek door de eigenaar van het gebied. De rechtbank heeft vastgesteld dat het pad al minimaal dertig jaar voor eenieder openbaar toegankelijk was. En dat betekent dan weer dat het wandelpad langs de Schietberg een openbare weg is in de zin van de Wegenwet. De rechter baseerde zich vooral op de 44 getuigenverklaringen die de Heemkundekring hiertoe had ingebracht. Het pad staat ook al sinds 1938 consequent op topografische kaarten ingetekend. Ook speelde mee dat het pad in het wandelknooppuntennetwerk is opgenomen.

Kaart van wandelknooppuntennetwerk bij Baarle-Nassau

PLAN voor voetgangers

Er is meer ruimte voor lopen nodig, want lopen geeft ruimte. Letterlijk: voetgangers nemen minder ruimte in dan auto's of fietsers. En figuurlijk: lopen geeft meer ruimte in het hoofd, omdat lopen goed is voor het brein. Meer ruimte in de gezondheidszorg, omdat lopen bijdraagt aan een gezonde leefstijl. En meer ruimte aan de economie, omdat voetgangers meer geld uitgeven dan automobilisten. Het PLAN is een houvast bij het creëren van ruimte voor de voetganger.

[Download het PLAN](#)

In 2023 zijn we officieel over de helft van de vierjarige City Deal Ruimte voor Lopen. De City Deal Ruimte voor Lopen is een initiatief van het Ministerie van BZK. Het is een samenwerkingsverband van grote steden, de Rijksoverheid en maatschappelijke partijen, waaronder Wandelnet. Gezamenlijk experimenteren deze partijen met het loopbeleid in de stedelijke omgeving, waarbij praktijkcasussen onder de loep worden genomen om te onderzoeken wat wel en niet werkt. De City Deal Ruimte voor Lopen zet zich in om meer kennis te ontwikkelen, betere data te genereren en om kansen te benutten die er voor de voetganger zijn.

Wandelen is gezond

Door dagelijks te wandelen behaal je veel positieve gezondheidsvoordelen. Deze boodschap wordt in toenemende mate opgepikt en binnen de nationale 'Beweegalliantie', een landelijk netwerk dat wil dat méér mensen méér bewegen in Nederland, klinkt het op allerlei plekken door. Als actief lid van deze alliantie geven we er handen en voeten aan door te participeren in verschillende bijeenkomsten en overleggen. Mede door onze lobby en inhoudelijke inbreng heeft wandelen een belangrijke plek gekregen binnen de Beweegalliantie en is ons netwerk binnen het domein sport en bewegen flink uitgebreid.

Met het project 'Werken in Beweging' helpt Wandelnet samen met de Fietzersbond werkgevers om hun medewerkers vaker te laten lopen en fietsen. We realiseerden afgelopen jaren een platform boordevol kennis en inspiratie, met prikkelende en praktische communicatiematerialen. Met een wetenschappelijk onderbouwde rekentool laten we concreet zien wat meer lopen en fietsen écht oplevert. Door de promotie van wandelend overleggen (Weeting, walk your meeting) brachten we veel mensen letterlijk in beweging tijdens het werk. Het ministerie van VWS, dat dit project mogelijk heeft gemaakt, was zo tevreden over de resultaten dat ze ons hebben gevraagd nog tot eind 2025 door te gaan.

C Projecten en campagnes

24, 25 en 26 februari: Fiets- en Wandelbeurs

Het kon weer: na twee jaren zonder fysieke beurs werd op 24, 25 en 26 februari de Fiets- en Wandelbeurs gehouden in de Jaarbeurs Utrecht. We waren aanwezig op de Wandelinfomarkt

met vrijwilligers van het Betuwepad en het Biesboschpad. Over beide paden verzorgden we ook lezingen en die werden goed bezocht. Ook was Wandelnet met vrijwilligers van Pelgrimspad 1 en 2 te vinden op het Pelgrimspaviljoen. Alle onze gidsen konden worden gekocht in de verkoopstand. Er waren dertig Wandelnet-vrijwilligers betrokken en het was een groot succes.

Vrijwilliger Ivan op het Pelgrimsplein

6 april: Wandel Tijdens Je Werkdag

De 'Wandel Tijdens Je Werkdag' is een jaarlijkse landelijke campagne van Wandelnet, gehouden op de eerste donderdag van april. Het doel van deze dag is om aandacht te vragen voor beweging op een werkdag, door wandelen te integreren in een normale werkdag.

Op 6 april 2023 vond de zevende editie van de Wandel Tijdens Je Werkdag plaats in de provincie Utrecht. Het Provinciehuis van Utrecht was speciaal voor de campagne gehuld in de Wandel Tijdens Je Werkdag-sferen. Wandelnet-directeur Ankie van Dijk en Arne Schaddelee, gedeputeerde Mobiliteit bij de provincie Utrecht, vroegen aandacht voor het belang van wandelen tijdens een normale werkdag. De uitkomsten van het onderzoek dat Kantar Public heeft uitgevoerd in opdracht van Wandelnet en de provincie Utrecht werden gepresenteerd. Daarnaast verwelkomden we eregast Carl Verheijen, voorzitter van de Beweegalliantie. De bijeenkomst werd toepasselijk afgesloten met een gezamenlijke wandeling met meer dan 100 aanwezigen over de twee gloednieuwe weetingroutes in de directe omgeving van het Provinciehuis.

Aftermovie Wandel Tijdens je Werkdag

Estafetteestok in beweging

Om in het verlengde van de Wandel Tijdens Je Werkdag meer aandacht te vragen voor beweging op de werkvloer startte Wandelnet het afgelopen jaar ondersteunend de campagne 'Estafetteestok in beweging' voorafgaand aan de Wandel Tijdens Je Werkdag. Het estafetteestokje, met als doel om meer ambassadeurs te werven voor beweging op de werkvloer, werd van hand op hand doorgegeven. Het leidde tot spraakmakende interviews en gaf een mooi inkijkje in welke rol wandelen speelt voor hen persoonlijk en binnen de verschillende organisaties.

Oktober: maand van het onverhard wandelen

Jaarlijks vraagt Wandelnet met de campagne 'ode aan onverhard' aandacht voor het behoud van onverharde wandelpaden in Nederland. In oktober stellen we een maand lang het onverharde pad centraal in de berichtgeving op de Wandelnet-kanalen. Via de website van Wandelnet waren de mooiste onverharde wandelroutes per provincie te vinden. We deelden een interview met Rob Wolfs, grondlegger van de Trage Tocht, die zich hard maakt voor het onverharde pad. Daarnaast deden we een oproep aan onze achterban met de vraag wat ieders favoriete 'onverharde paadje' is. Deze oproep resulteerde in ludieke inzendingen van de mooiste onverharde paden verspreid over het hele land. Uit alle inzendingen hebben we een gelukkige winnaar gekozen die een zandpadgarantiebox heeft gewonnen ter waarde van €140.

Daarnaast hadden wandelaars de mogelijkheid om zich aan te melden voor één van de vier inspirerende odewandelingen, waar door wandelvereniging TeVoet meer werd verteld over de bedreiging en historie van de onverharde paden.

Afzender Wandelnet

Bij Wandelnet weten we dat wandelen iedereen vooruithelpt. Omdat wandelen leuk en gezond is, draagt aan economische ontwikkeling en een duurzame samenleving. Alle Nederlanders wandelen wel eens; of je nu een ommetje maakt, de hond uitlaat, traint voor een Vierdaagse of een etappe van het Marskramerpad wandelt.

Kerntaken

Bij Wandelnet ontwikkelen en onderhouden we wandelroutes, verzamelen en delen we kennis over wandelen en behartigen we actief de belangen van wandelaars. We werken vanuit vijf domeinen: vrijwilligers, community, routes, belangenbehartiging en strategie.

Organisatie

Al meer dan 40 jaar spant Wandelnet zich in om wandelen in Nederland de plaats te geven die het verdient. Bijna 1.000 vrijwilligers zijn aan Wandelnet verbonden en worden gefaciliteerd door de mensen op kantoor die in dienst zijn van de stichting. Wandelnet heeft geen winstoogmerk en onze organisatie heeft een ANBI-status.

Community

Jaarlijks vinder er meer dan 2 miljoen bezoeken plaats op onze website. Deze wandelaars proberen we te binden door inspiratie en informatie te bieden, maar ook door een platform te creëren waarbij ze elkaar weten te vinden.

Meer dan 12.000 kilometer

Natuurlijk kent Wandelnet een belangrijke oorsprong in het maken en onderhouden van Lange-Afstand-Wandelpaden (LAW's) dwars door alle provincies heen die aansluiten op het buitenland en de Streekpaden. Dat doet Wandelnet samen met Nivon Natuurvrienden en het KWBN.

Vrijwilligers

We zijn er trots op dat we onze ambities waar kunnen maken door de inzet van vrijwilligers met verstand van wandelen. Een klein bureau, met bijna 1.000 vrijwilligers maakt dat we '1 op 100 lopen'; voor iedere medewerker zijn er 100 actieve vrijwilligers in

het land. Daarmee is onze organisatie diepgeworteld in de regio en leveren we naast wandelplezier ook een groot maatschappelijk rendement.

Partners

Wandelnet opereert vanuit verschillende rollen en daarbij kennen we onze plaats in het werkveld. Soms opereren we als landelijke koepel, soms als partner in de regio, soms als gesprekspartner voor een Tweede Kamerlid, soms als markeerder van een route. Wandelnet werkt niet alleen met overheden, maar ook met bedrijfsleven. Het toeristisch bedrijfsleven bindt zich aan het landelijk routenetwerk door onder andere 'Wandelaars Welkom'. Dit keurmerk laat zien dat het bedrijf extra service biedt aan wandelaars en via onze website lichten we die bedrijven uit. Via de Wandel naar je Werkdag binden we bedrijven en organisaties aan ons doel. Al jaren is NS een belangrijke zakelijke partner voor de ontwikkeling van de NS-wandelingen.

Financiering

Voor grofweg twee derde van onze begroting doen we een beroep op publieke middelen. Een derde van onze inkomsten bestaat private middelen, zoals donaties en de verkoop van wandelgidsen. Wandelnet is een financieel gezonde stichting, waarbij we ook voor de toekomst waakzaam zijn op het juiste evenwicht tussen publiek en privaat geld.

'Een club waar je bij wilt horen'

Wandelnet is een 'club waar je bij wilt horen'. Werken bij Wandelnet betekent meer dan werk alleen en dat geldt bij uitstek voor onze vrijwilligers. Maar ook voor bedrijfsleven, partners en financiers zijn we graag een club waar je bij wilt horen: een betrouwbare partner in het werk.

WANDELNET

Altijd in beweging

www.wandelnet.nl